

DE EBRIETATE
DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA

QUAM

CONSENTIENTE AMPLISSIMO MEDICORUM

ORDINE

IN

UNIVERSITATE CAESAREA LITERARUM

DORPATENSI

PRO GRADU

DOCTORIS MEDICINAE

LEGITIME CAPESSENDO

LOCO CONSUETO PUBLICAE DEFENDET

AUCTOR

JOANNES GEORGIUS A KOERBER

FINNUS.

DORPATI LIVONORUM
EX OFFICINA ACADEMICA J. C. SCHÜNMANNI

MDCCCXX.

Imprimatur.
ea conditione, ut, simulac typis excusa fuerit, antequam
distribuatur, septem exemplaria ei Collegio, cui censura
librorum mandata est, tradantur.

Dorpati, die xv. Februarii MDCCCXX.

Dr. Joannes Fridericus Erdmann,
Censor.

P A T R I

OPTIMO CARISSIMO

JOANNI FRIDERICO A KOERBER

MED. ET CHIR. DOCTORI, A CONSILIIS STATUS

ET ORDINIS ST. WLADIMIRI QUARTAE

CLASSIS EQUITI ETC. ETC. ETC.

NEC NON

D 16746

V I R O

CLARISSIMO EXPERIENTISSIMO

PROFESSORI CELEBERRIMO

E R N E S T O H O R N

MED. ET CHIR. DOCTORI, BORUSSORUM REGI A CONSILIIS
INTIMIS, ORDINIS CRUCIS FERREAE EQUITI ETC. ETC. ETC.

HOC PRIMUM LITERARUM SPECIMEN

PIA GRATAQUE MENTE

DAT DEDICAT ET OFFERT

A U C T O R.

De Ebrietate.

Diagnosis Ebrietatis.

Ebrietas quatenus sit, vix ullum esse arbitror quem experientia non edocuerit; qualis vero et unde nascatur, ex symptomatibus et indole ejus hic delineare, nobis propositum est.

Ebrietas illa corporis praecipueque animi alienatio vocatur, quae ex nimia utriusque irritatione, potionibus spirituosius assumptis, protinus consequi et horis aliquot absolutis, sola quiete ad pristinam integritatem redire consuevit. — Ebrietas ergo maximam partem alienatio

animi est, sed valde transitoria, ab aliisque animi morbis ex causis tantummodo proxime praecedentibus et collatis omnibus tum corporis tum animi symptomatibus eam comitantibus distinguenda. Num vero hoc in morbo, ut in quavis alia animi alienatione, ipse animus seu anima nostra seu principium illud divinum, corpori humano inditum, aegrotet, an potius in Ebrietate sola vis vel quasi effectus animi non ipse animus usque ad aegritudinem deturbetur, non mihi sed philosophis inquirendum esse judico. 1) Medicum haec opinionum varietas non sollicitare debet, siquidem curandi ratio, etsi mutato morbi nomine, eadem semper est et erit. — Alia nobis obtruditur quaestio, Ebrietas ne potius corporis an animi morbus censendus sit, quum causae materiales sint, multaque ejus symptomata physicam organismi sphaeram occupent, sed ex adumbratione morbi serius adjicienda patebit, symptomata animi morborum in Ebrietate maxime praevalere nec sine iis ullam omnino Ebrietatem dari, quamobrem animi potius quam corporis morbum denominari non alienum videtur. — Neque tamen ignoro, huic opinioni nostrae a quibusdam objici posse: Ebrietatem nullum utique morbum esse, quippe quae nullis remediis oppugnetur, optimaque semper

1) hac de re vide: *Gr. Nasse Zeitschrift für psych. Med. etc.* Heft I. S. 17 und folg. Heft II. S. 159 und folg.

ejus sit prognosis. Ex his autem morbi indolem colligi contrarium est, quum unaquaeque abnormitas harmoniae vitae peculiaris organismi humani infesta pro morbo habenda sit. —

Patet denique ex nostra Ebrietatis definitione, eam non confundendam esse cum illo animi statu, qui in usu spirituosorum transitum ex sobrietate in Ebrietatem facit non autem ipsa Ebrietas est, quia in illo potantis animi facultates nondum morbose-alienatae, sed plerumque modo ad vitam intensiorem irritatae sunt, necdum animi morbus, nec dementia, nec vitium judicii, nec ulla imaginationis illusio, nec voluntatis debilitas subsunt. Etiam si illud incipientis Ebrietatis momentum cognitu difficile est, quia status ille morbosus sensim sensimque enascitur et symptomatibus suis magis minusve antecedit, nunquam tamen illa symptomata desunt nec observantium oculos diu praetereunt. Eadem est ratio quae plurimorum morborum, quorum ex bona valetudine prima origo aequae nos latet; quare saepissime magnam probabilitatis speciem habere videtur, eos symptomata sua longe praevenisse, quae, quandocunque appareant, a causis occasionalibus pendent.

Jam vero, quo luculentius ista lectoribus pateant, Ebrietatis indolem ex signis ejus externis delineandam censemus.

Potor antequam inebriatur bene valet et quasi voluptatem aliquam ex poculis capit, quod quidem facile ex verbis et fronte ejus colligere licet. Irritamento ad

augendas functiones tum corporis tum animi sufficiente, ergo vita intensiore gaudet. Sobrius si taciturnus et modestus fuit, nunc affabilis et serenus, si laetus et loquax, nimium jocosus fit, mens sagax, hilaris et ingeniosa. 1) Sensus facilius afficiuntur, imaginatio efflorescit, iudicium exacuitur, memoria abundare videtur. Sic vita illuminatori et corporis et animi fruitur, nam, corporis quoque functionibus adauctis, circulatio sanguinis acceleratur, se-et excretiones uberiores, coenesthesis amplior est. Hic quidem status securitatis est, cujus adipiscendi causa plurimi potui liberalius indulgere videntur, nec ullus inebriaretur, si omnes hoc modo contenti, graecum bibendi morem respuerent. Cupiditas autem et occasio majora pocula appetunt, potoremque ex intensiore eaque congrua vita 2) ad vitam nimia irritatione aegrotantem adducunt. Sic paulatim Ebrietas tardius ocius incipit pro natura potoris, quae ut initium Ebrietatis statim cognoscamus, bene investiganda est: quod quidem potori ipsi facilius quam aliis cognoscere lice-

1) Wering's psych. Heilkunde. Band I. Leipzig 1817. S. 130.

2) hic scilicet status vitae intensioris potoribus tantum cetera sanis congruus esse potest, si quis enim potior jam antea aliquo morbo laboravit, functionibus ejus auctis, disharmonia earum morbose simul augetur, aegrotus ergo aegrior fit, quod e. g. illis evenit, qui congestionibus laborarunt.

ret, si Socratis praecepto: *πῶτον σαύρον* semper motem gessisset; pauci vero illud philosophi effatum re vera agnoscunt, omnium minime vulgus, in quo hac de causa Ebrietas frequentior est.

Signa Ebrietatis communia sunt:

Vulnus quidam haud naturalis et ingratus, oculorum adpectus languidus et debilis, eorumque humiditas vel ipsa lacrymarum suffusio. Et minores sunt oculi, palpebrae quia relaxantur alteraque alteri propius admoveatur ut in somnolentis. Ebrius oculos aperturus, vigil ut videatur, frustra conatur. siquidem vi caret, contra etiam inscius, supercilia levat, unde facies ejus deformitatem aliquam peculiarem accipit, quam nec in stupidis nec in superbientibus reperimus. Hi enim, quamvis etiam supercilia levant, oculos non claudunt sed quam maxime dilatant. Rubescunt etiam oculi Ebriorum a sanguinis ad caput congestionem, vel immobiles rigent. Ebrii pathemate quodam animi affecti, oculi non languescunt, mirifice contra et ferociter fulminant animique affectum indicant. Genae aut rubescunt aut pallescunt pro vario sanguinis affluxu ad peripheriam vel ad internas corporis partes. Os plerumque, Ebrius si tacet, subapertum ex relaxatione musculorum, labia propendant vel arida, vel saliva superante imbuta, interdum os subclausum, spuma impletum, Ebrio per somnum stertente. Saepo etiam obliquitas aliqua oris reperitur ita ut angulus oris alter altiore altero situm teneat, aut motus aliqui con-

vulsi illos detorqueant. Nasus non Ebrio sed vinolento tantum decoloratur, ruborem nempe contrahit cupreum, maculisque rubris et quasi condylomatibus vestitur, quae frontem quoque et genas adoriuntur, optimumque vinolenti cognoscendi signum praebent. In quibusdam Ebriis, somno captis, levatores alarum nasi sub quavis inspiratione convulsionibus commoventur, pariter atque in illis qui Typho laborant. Carotides fortius pulsant. Pectus inspiratione profundiore et tardiore magis sublevatur, quia Diaphragmatis recessus nimia abdominis exoneratione impeditur; pulsatio denique cordis et artiarum frequentior et fortior. Omnes contra motus musculares voluntarii diminuti sunt, nam voluntatis vis non sufficiens musculos movere nequit, quae si movet, brevi exhauritur. Quare sphincteres ani et urethrae quasi mechanice et sine voluntate patent, rectumque et vesica urinaria inscio Ebrio evacuantur; extremitates autem minus vel minime moventur, pedes manusque tremunt, capiendi facultas incerta, incessus temulentus, unde vacillatio, collapsus et nulla resurrectio. Caeterum sudor et ardor totius corporis, sitis, et refrigerii alicujus et contrastimulantium cupiditas, aut fastidium et nausea et cum levamine vomitum, capitis dolores, vertigo, somnus denique gravis aut soporosus aut deliriis conjunctus, aliquot horas tenens, quibus praterlapsis Ebrietas desinit, homoque ante ebrius pristinam recuperat valetudinem, vel effectis Ebrietatis, nausea et dyspepsia, et totius corporis relaxatione et mentis op-

pressionem et capitis dolore aliisque noxis male habetur. 1)

Plus quidem et gravius quam corpus *mens* Ebriorum labare videtur, si quidem illius valetudo praeter nimiam ventriculi nervorum irritationem, actuositatem vasorum morbose adauctam prae primis amplectitur, hujus functiones omnes fere Ebrietate alienantur aut ex toto opprimuntur, ut intellectus et judicium depercant, imaginatio depravetur, memoria extinguatur, libera voluntas affectuum et libidinis, totaque fere hominis mens corporis imperio subjiciatur, mania denique furibunda omnes leges civiles et morales eludere solet. Quamvis tamen in Ebrietate alienationes animi plures dentur quam corporis, illae omnes non semper adsint necesse est. — Duplex autem forma praecipua Ebrietatis, experientia teste, distinguenda est: altera scilicet Ebrietas *passiva* seu *tranquilla* seu *bona*, altera *activa* et *irrequieta* et *nociva*. In aliis nempe hominibus Ebrietas functiones animi ad morbosam quietem imminuere et debilitare, in aliis ad nimiam vigorem quin imo ad maniam excitare videtur. Quae autem differentia non ex gradu Ebrietatis sit, sed vere specifica est et indiciis diversi generis cognoscitur.

1) In illis, qui Ebrietate *tranquilla* et quasi *passiva*

1) de ingrato Ebriorum vultu vide: J. C. Lavater *physiognomische Fragmente. Erster Versuch. S. 96 u. 97. Leipzig 1775.*

laborant, animi quaedam atonia obvia est, qua ebrius in animalium quasi ordinem detruditur, nam omnibus ejus functionibus corporis internis adauctis, functiones animi ad minimam actuositatem redactae ex toto fere submotae sunt, utis, quasi sopore oppressus, intellectu, judicio, libra voluntate careat, solaque imaginatione sed perversa et vaga utatur; Mentis suae non est; oculi in eodem loco defixi, visus depravatus 1) vel diplopia (diplopia temulenta Sauvagesii); lingua rigida ut vix ullum verbum pronuntiare possit, unde, sublata voluntate, motus musculares voluntarios succedere non posse facile quisquis intelligit. Toto cum corpore omnes nervi motorii nimium irritati sunt, ergo normali irritabilitate carent; qua de causa ebrii isti non recta pergunt sed vacillant, cadunt, collapsi eodem solo tenentur; corpus nimium pondus accipit ut febre nervosa morientium. Facillime somno capiuntur gravi et soporoso, e quo cum difficulter excitentur. omni destituuntur receptivitate, nec quidquam, ne ictus quidem aut concusiones aut strepitum maximum persentiscunt; mortuos aequant, nec prius in vitam redeunt quam crisis aliqua evenerit, qua commercium corporis cum animo in habitum normalem restitutum sit. Nullis hujusmodi inebriati affectibus animi, nec ante somnum quidem, rapiuntur, eodemque loco remanent; ineunte autem Ebrietate facile

1) v. Hoffbauer Untersuchungen über die Krankheiten der Seele. 1ster Th. S. 305.

nimiumque amore, misericordia ad tenerrimam usque pietatem, quereles et lacrymas moventur; timidi evadunt, etiamsi sobrii fortes fuere, nihil omnino in pectore recondere queunt, sed omnia patefaciunt, proverbiumque: „in vino veritas“ confirmant. 1) Si saepius inebriantur facile stupiditatem experiuntur, nec eorum quae ebrii perpetrarunt sed quae omiserunt poenas dant. Diversas autem hanc Ebrietatem varietates exhibere atque modificationes, non usque summum sed minorem interdum ejus esse gradum, nec mentis functiones omnes inter eam semper deperire, per se elucescit. Jam ad secundam Ebrietatis speciem veniendum est, quam

2) *irrequietam, nocivam seu activam* nominavi-
mus, cujusque symptomata alia et graviora sunt. Hac enim ineunte, ebrii intenta voce verba faciunt, affectibus agitantur, rixam petunt, compotatores ludibrio habent, iisque plagas infligunt, omnia subvertunt, disturbant, destruunt, omnis ignari moderationis atque recti probique, in mulieres alienas feruntur, 2) nec tamen semper huic cupidini satisfacere queunt, quia vi ad exercendum coitum destituuntur; 3) plura eaque perversa loquun-

1) „Arcanum demens detegit Ebrietas.“ v. Seneca. ep. 83.

2) v. Prov. Salomonis XXIII, 29 — 34.

3) v. Bayle Diction. T. 2. p. 1166. — Montaigne Essais. Libr. 2 Cap. 2. — Ovid de remed. amor. „vina parant animum veneri, nisi plurima sumas.“

tur, 1) aut silentio indulgent, mala vanaque meditantur. Quanto magis autem animi motus intenduntur, tanto magis intellectus et iudicium franguntur, imaginatio quidem residens, libidinem et cupiditatem juvat. Affectibus auctis, nulla obstacula perhorrescunt, quin crudelius quaedam perpetrant, ut incendia et homicidium interdum misceant, tum conscia tum inscia mente. 2) Ista enim Ebriorum conscientia nec statim nec ex toto semper perit, quum ut plurimum factorum cuncti sint, sequelas autem ignorent vel iis obliviscantur, Nonnunquam propensitas quaedam eorum enascitur occulta, nefaria, qua ad scelus committendum rapiuntur, committuntque, quamvis vetitum agnoscant atque detestentur; carent enim resistendi facultate integraque ratione, quippe quae conspiratione solum omnium animi functionum consistere potest. Unde autem proclivitas illa occulta euascatur, an magis corporis an magis animi sit, nos adhuc fugit. Alii in furorem conjiciuntur tanta cum vi musculari, ut vinculis eos continere conveniat. Hi quod faciunt aequae ignorant atque qui Mania furibunda tentantur, somnum fugiunt, nulloque pacto obdormiscunt nisi furorem suum ad languorem usque ex-

1) Videbis illaque eloquentiam Ebrii hominis involutam et errantem et licentiae plenam,“ v. Senecae Epist. 114.

2) v. *Nust Magazin für die gesammte Heilkunde*, Bd. III. Heft 1.

hauserint, tandem somno morbus ille transitorius solvitur, in quo quae commiserunt postridie, epileptici instar, plane nesciunt, aut si qua obscurior eorum memoria haeret, maxime improbant. Hac Ebrietate magis animi functiones quam corporis depravantur, corpus autem sicut animus in statu maxime hypersthenico versantur; ratio utique deest, animi pathemata, affectus et cupiditates obtinent, vis muscularis adaucta, excessus et flagitia ad explendas libidines committuntur. Quamobrem huiusmodi Ebrii poena digniores sunt, quam qui Ebrietate passiva et tranquilla laborant.

Utraque haec Ebrietatis species magnam cum inter se habeat differentiam, plurima cognoscendae Ebrietatis naturae subsidia affert.

Ebrietas ergo alienatio quaedam corporis animique functionum transitoria, quae cum evidentem decursum habeat non solum symptoma morbosum, vel aegritudo aliqua, sed morbus ipse nobis esse videtur.

Hujus autem morbi signa et decursus saepe variis causis modificantur:

1) *Temperamento* inebriati. In corpore sanguineo alia erit Ebrietatis ratio, quam in phlegmatico, alia in cholericum quam in melancholico. Vice versa etiam Ebrietas ipsum temperamentum plerumque mutat. Sanguineus enim, si ebrius sit, facile cholericus esse videtur, cholericus si inebriatur, temperamentum melancholicum sibi adsciscere potest, phlegmaticus inter Ebrietatem sanguineum adaequat. Porro sanguinei et melan-

cholicis secundam Ebrietatis speciem, activam scilicet seu nocivam et irrequietam conciliare solent, cholerici autem et phlegmatici tranquilla s. passiva s. bona plerumque utuntur. In sanguineis nempe temperamenti vigor, effectus spirituosorum, usque ad Maniam augeri, in melancholicis melancholia ex toto in maniam converti potest. Cholerici et phlegmatici in Ebrietate tranquillissimi et passivi saepe reperiuntur, quia in illis debilitas nimiam irritationem protinus consequitur, in his autem prior natura phlegmatica spirituosior usque ad immodicam activitatem rarissime intenditur. Melancholici facilius graviusque inebriantur, quam alii, systemate nervoso in ipsis jam antea laeso, unde saepe, si irritantur Mania furibunda capiuntur, phlegmatici autem tardius vino opprimuntur quia normali nervorum irritabilitate carent, si autem inebriantur jocos risumque movent. Cholerici Ebrietate ineunte periculosissimi sunt, tum enim, si iram acti sunt, furorem vehementer expromunt; sed furor hic brevis est et brevi in exinanitionem et somnum abit. Sanguineorum Ebrietas maxime differt, quorum scilicet temperamentum inconstantius videtur, magnamque partem a rebus externis pendet, ita ut sanguinei malignam et benignam Ebrietatem experiri possint. Quamquam Ebrietas quatuor modo principibus temperamentis modificatur, multiplex tamen ea modificatio sit, necesse putamus, siquidem contra philosophum celeberr. Kantium merito contendere nobis videtur, temperamentum aliud in aliud se insinuare, vel aliud alio com-

plicari, indeque temperamenta quasi intermedia et innominata dari. 1)

2) *Pro modo culturae animi.* Qui animi facultates bene excoluerunt, praecipueque iudicio et intellectu acutiore gaudent, Ebrietate minus cito opprimuntur, quam qui rudes atque inculti sunt, illorum enim mens Ebrietati aliquamdiu obnititur neque omnem animi conscientiam explodi patitur, unde fit, tales ut inebriati magis corpore quam animo aegrotare videantur. Sunt autem qui ineunte Ebrietate amentes et stupidi fiunt, quia jam sobrii ingenio animique vi intensiore caruerunt. Homines rudiores magis etiam ira ceterisque affectibus inter Ebrietatem rapiuntur quam qui a teneris illos compescere didicerunt. 2) Propterea experientiam testem habemus cujuscunque fere generis scelera in Ebrietate non a cultioribus sed a rudibus et incomitis committi. In plebe etiam frequentior Ebrietas quam in majori loco natis, hi enim ab excessibus magis temperant, et si forte inebriantur, pudoris causa, prohiberi consueverunt ne Ebrietatis signa in lucem edant. Probitatis autem et virtutis amantes simulac Ebrietatem experti sunt, naturam minime mutant, nunquam fere nefas quidquam

1) v. Kant's Anthropologie. Herbart's Lehrbuch zur Psychologie, 1816, p. 72.

2) v. Hoffbauer die Psychologie in ihren Hauptanwendungen auf die Rechtspflege. Halle 1808, S. 190.

committunt; contra qui sobrii maligni esse solebant, in Ebrietate quoque mala meditari et agitare pergunt.

3) *Corporis constitutione.* Quibus constitutio debilis est eorum corpus Ebrietati magis patet quam quibus est firma. Iam vero si nervorum debilitas prae ceteris subest, Ebrietas convulsiones etiam provocare potest, nausea vix sustinetur, motus voluntarii ex toto cessant, ebrius moriturus sibi videtur, gemit, suspirat, vertigine, congestionibus, capitisque doloribus quam maximis conflictatur, cogitandi facultate, sensuum functione caret, sola coenesthesis remanet. Quibus contra corpus firmitus et robustius est, saepius secunda Ebrietatis species deprehenditur, musculorum motus integer, torpor nullus, nimiaeque et perversa actuositas. Plethorici inter Ebrietatem magna ex sanguinis congestionibus gravamina contrahunt, ex quibus inflammationes organorum interiorum quam facillime, gastritis vel enteritis vel ipsa phrenitis oriuntur, quae autem vera cerebri inflammatio, curationis causa, bene distinguenda est a Mania furibunda Ebriorum, nam haec simul cum Ebrietate finitur, ex nimia animi irritatione proveniens, nullumque remedium expostulans; in phrenitide autem cerebri morbus auxilium maxime promptum, methodum scilicet ex toto antiphlogisticam exigit.

4) *Aetate et Sexu.* Neminem ignorare arbitror, foeminas et pueros citius inebriari quam viros atque adultos, sensibilitate et irritabilitate in illis auctioribus. Alia autem Ebrietas infantum quam adultorum, nam

pluribus symptomatibus caret, quae in Ebriis adultis reperimus. Ita e. g. infantes si inebriantur amentes non fiunt, quia mens eorum nondum reclusa est, loquela non damnum faciunt, quia nunquam locuti sunt, nec temulenti ingrediuntur, nec vacillant etc. Magis ergo infantum Ebrietatem ex pulsu, congestionibus ad caput, aliisque corporis symptomatibus, praecipueque spirituosus assumptus dignoscere licet; quae autem diagnosis interdum difficillima est, causae si a parentibus aut nutricibus coram medico dissimulantur. Foeminarum Ebrietas magis quam virorum, animi pathematibus, affectibus, libidini ac corporis debilitati maritatur, Foeminae si inebriantur, atrocem et quasi praeternaturalem praebent adspectum, ex toto enim omnis pudicitiae immores, amentes interdum et maniacae fiunt.

5) *Variis spirituosorum assumptorum generibus.* Duo prae ceteris spirituosorum genera sunt: Vinum et Spiritus vini s. Alcohol, quibus porro Cerevisiam, potum usitatissimum inebriandi quoque facultate praeditum addere licet. Harum potionum Spiritus vini imprimis aliisque citius Ebrietatem movet, quantoque major ejus in quavis potione quantitas, tanto prius et gravius consequitur Ebrietas, nam nervi cerebrumque magis Spiritu vini quam Vino et Cerevisia irritantur atque debilitantur; 1) unde in confesso esse videtur, cur para-

1) v. Gren Handbuch der Pharmakologie. 2te Aufl., 2te Bd. S. 191.

lysis nunquam fere ex abusu Vini et Cerevisiae, plerumque autem Spiritus vini enascatur. Vina quanto minus Alcohol impraegnata sunt, tanto mitiorem provocant Ebrietatem. Vina gallica alba magnam habent Alcohol quantitatem, ergo gravius inebriant. Horum autem vinorum Languedociae Spiritu ditissima sunt, quare prae ceteris ad Spiritum vini parandum idonea. Vina Rhenana et quae Franconia profert, quia acidula sunt, neque tam citam nec malignam Ebrietatem sed plerumque hilariter inducunt, quare eorum qui iuxta Rhenum Moenumque incolunt paucissimi reperiuntur, qui inter Ebrietatem rixam pugnamque petant, sed jocos risibusque proclives evadunt, vel solam judicii et memoriae facultatem amittunt et brevi crapula solvuntur. Longe alia estratio eorum qui Germaniam septentrionalem colunt, si quidem hi, quia plerumque Spiritu vini, ergo gravius inebriantur, nec ad ludos jocosiores nec ad saltationes feruntur; contra, *Tacito* jam monente, „crebrae rixae raro conviciis, saepius caede et vulneribus transiguntur.“ Hi diutius quoque Ebrii tenentur et majores corporis molestias patiuntur. Quod idem fere de iis dictum erit, Cerevisia qui inebriantur, nam Cerevisia graviorem Ebrietatem et diuturniorem et cum multis corporis molestiis conjunctam movere solet; 1) cujus argumenta in

1) *Wering psychische Heilkunde, 1ster Bd. Leipz. 1817. S. 227.*

populis Bavaricis saepissime nobis obtruduntur. Ebrietas ex pluribus variisque spirituosius mota gravissima est, praecipueque nausea et vomitu capitisque doloribus intolerabilibus complicatur. 1) Sunt vina quae brevissimam excitant Ebrietatem, maximaeque hilaritati nuptam, largam quia continent acidi carbonici quantitatem, quorum primum locum vinum campanum tenet; Gallis vin de Champagne nominatum. Hoc qui nimii sunt, nullam fere corporis vel animi molestiam sentiunt, paucisque horis praeterlapsis, sine ullo quidem somno crapula expediuntur. Quod Graecorum et Romanorum vina attinet, Surrentinum virum plus habuisse jam *Plinius* 2) docet: dulce autem vinum minus inebriare, celerius per urinam transire, tantoque magis capita tentare, vide *Hippocratis* Lib. II. de Diaeta. *Söben Stein, Göbel die Anwendung und Wirkung der Weine in lebensgefährlichen Krankheiten. Leipz. 1816.* Vina si spiritu vini adulterantur facilius graviusque inebriant, quod idem magis etiam fit, si vino paululum Salis muriatici admiscetur; hujusmodi enim vinum inquinatum, etsi minore quantitate haustum, brevi tempore Maniam

1) v. *Brühl & Cramer über die Trunksucht. Berl. 1819. S. 20.*

2) *C. Plinii secundi Natur. hist. Lib. XXIII et XIV.*

furibundam movisse Chiarugi refert. 1) Cerevisiae ex herbis narcoticis coctae, magis inebriant, quam purae, somnum provocant, sensibilitatem diminuunt, quod omnium quidem narcoticorum proprium est. Multa autem sunt narcotica, quibus inebriandi causa prisci populi utebantur, quibusque adhuc utuntur populi nonnulli barbari, e. g. Orientales Opio. De quibus autem singulis hic si disputaremus, nimis longi essemus, quare allegamus:

L'éloge de l'ivresse, à la Haye, 1714. C. 18.
Niem die Getränke der Menschen, Dresden 1803.

Ebrietas narcoticis mota ab illa quae spirituosius assumptis enascitur eo differre consuevit, quod graviore somnolentia complicatur et nervos modo quasi specifico hebetare, systema sanguiferum autem minus irritare videtur.

6) *Rebus externis in Ebrietatis societatem venientibus.* Sunt quae Ebrietatem maturent, verbi causa: vocis inter potandum contentio, tum loquendo, tum cantando, affectuum vel pathematum irritatio, fumi haustus ex fistula, nostris temporibus maxime evulgatus, rel. 2) Societas inter potandum molestiorem Ebrietas

1) Chiarugi Abhandlung über den Wahnsinn überhaupt und insbesondere. Leip. 1795. S. 353.

2) v. Hoffbauer die Psychologie in ihren

tem ciet, quippe quae nauseam vomitumque miscet. Contra qui jejunos, gravius inebriatur; quare etiam excellentissimus medicus *Michaelis Savonarola* in libello suo: de Arte conficiendi Aquam vitae simplicem et compositam etc. Haganoae, an. 1532., dissuadet, ne jejunos quis vinum bibat „quod magnum facit cerebro nocumentum et nervis, ad spasmodum perducit et ad amentiam.“ 1)

7) Magis autem quam omnia fere haec momenta, ad Ebrietatem modificandam quae conferunt, ipsa *potandi consuetudo* illam vel maturat vel graviorem vel leviolem reddit. Qui enim spirituosorum insueti sunt, minore illorum quantitate inebriantur gravioreque inter Ebrietatem molestias patiuntur quam quibus potandi consuetudo est, quippe qui crapula ad vitam sustinendam carere non posse videntur, quorumque corporis et animi statum curiose descripsit *van Swieten* in Commentar in Boerhavii Aphor., Aph. 629.

Nunc ad dignoscendam Ebrietatem a morbis quibusdam ei similibus animum attendamus, quibus cum saepius illa confundi vix non potest. Haec imprimis de animi morbis dicta erunt, nam a corporis aegritu-

Hauptanwendungen auf die Rechtspflege. Halle 1808. S. 286. S. 124.

1) Cap. 12. p. XLIII. — Brühl-Cramer über die Trunksucht. Berl. 1819. S. 18. — Seneca Epist. 122.

dinibus facilius discernitur; quare earum nulla expositio hic loci necessaria videtur. Primum autem cum *Mania* confundi potest Ebrietas. 1) Haud raro enim, ut supra positum est, Inebriati *Mania* capiuntur, non autem chronica, sed acutissima et maxime transitoria, nullis aliis causis orta, quam nimia spirituosorum assumptione, unde fit ut simul cum Ebrietate dispareat. Ipse *Hippocrates* ait (de *Diaeta* l): „bibentes et insani- entes eadem perpetrare, currere, luctari, pugnare, furari, defraudare.“ Haec autem *Mania* ex brevi suo decursu et reliquis Ebrietatis signis eam comitantibus haud difficile cognoscitur; parum tamen differt ab alia quadam *Mania* transitoria, quae sine ulla spirituosorum assumptione, causa quasi occulta enata, homines ceterum sanos subito praecipueque noctis tempore opprimit et post breve relinquit. Haec *Maniae* species non nisi deficiente in illa Ebrietate ab Ebriorum statu maniaco distinguitur, praeterea autem eadem esse videtur, saepius etiam, ut ipsa Ebriorum *Mania*, furibande fit, tum autem ad varia facinora committenda hominis animura rapit, quibus commissis et horis aliquot praeterlapsis, homo ille, scelerum auctor, ad pristinam sanitatem reversus, conscientia et memoria nefas commissi vacat;

1) quare graecis dicitur: *ἡ μὴν μικρὰ μανία ἐστίν.*
— v. *Thomas Arnold's Beobachtungen über den Wahnsinn*, a. d. Engl. v. Ackermann. 2ter Theil. Leip. 1788. S. 171 — 172.

hujusmodi exempla vide in: *Horn Archiv für medicinische Erfahrung*, 1817. Januar u. Februar-Heft, S. 73 und S. 129. Plerumque autem a vera *Mania* chronica eo distinguitur Ebrietas, quod in illa motus et vigor muscularis illaesi, in hac vero vires corporis majorem vel longiorem intentionem sustinere nequeunt. Hoc quidem exemplo quodam in Nosocomio Caritatis Berolinensi observato probatur. Vir enim idemque comes, *Mania* captus, cum custodē suo ambulandi causa, in urbem missus est. Custos diversorium ingressus, spiritu vini ita se inebriavit ut nullo pacto ad nosocomium redire posset, quo animadverso *Maniacus* cum dorso suo imposuit et ad nosocomium deportavit.

Interdum quoque Inebriati *Amentes* esse videntur, ab aliisque ludibrio habentur. Hanc vero illorum Amentiam nec veram nec chronicam esse unusquisque facile intelliget, sola enim ex Ebrietate inducta, cum ea simul transit, nec insanabilis est. Idem fere de *Fatuitate* et *Melancholia* Ebriorum notandum est, quae praecipue illos adoritur, Ebrietate passiva s. tranquilla qui laborant.

Voluntas et Conscientia plerumque inter Ebrietatem integrae non sunt, sed quamquam variis modis affectae, ex toto tamen rarissime desunt. Quod ut bene distinguamus, omnia in Ebrio symptomata magna cum diligentia conferre, animaeque humanae naturam exacte perquirere oportet.

Varietas symptomatum Ebrietatis fere infinita est,

quare minime perfectam Ebrietatis imaginem supra exhibuisse, ejusque divisionem in activam et passivam ex toto haudquaquam sufficere putamus. Nec tamen illa celeberrimi Hoffbaueri Ebrietatis divisio nobis satisfacit, qua tres periodos seu gradus Ebrietatis statuit, quorum in primo omnes cogitationes insolito cum vigore fiant, iudicio et conscientia liberis, in secundo memoria et iudicium cum diminuta sensuum facultate pereant, in tertio denique plenarius conscientiae defectus, nulla sensuum facultas, status fere maniacus et furibundus sit. Haec Ebrietatis divisio non semper experientiae respondet, sunt enim exempla, in quibus Maniam nullam, nullumque furorem, maximum contra torporem invenimus, attamen in illis Ebrietas supremum gradum jam attigit. Alii contra Inebriati memoriam et sensuum facultates nunquam ex toto amittunt, etsi Maniaci et furibundi fiunt; — alii porro conscientiam per totam Ebrietatem servant, vigore modo et voluntate carent. — Nullam ergo huius morbi divisionem in gradus aut periodos naturae semper convenire patet, ex eo quidem, quod magis animi quam corporis morbus summeque variabilis est Ebrietas.

Quo melior Ebrietatis imago tibi suppetat, lector benevole, consulas velim:

- Dictionnaire des Sciences medicales, Art. Ivresse. Paris 1818. (auctor. Friedländer.)

• Platneri Diss. de Ebriositate. Lips. 1799.

Niemann Handb. der Staatsarzneim. 2c. 2ter Th. 173. 1813. Art. Trunkenheit.

Nicolai von der Natur und dem physischen Ursprunge der Besoffenheit. Jena (s. Walch's philosoph. Lexicon, Art. Trunkenheit.)

Hoffbauer die Psychologie in ihren Hauptanwendungen auf die Rechtspflege. Halle 1808.

L. A. Senecae Epist. 83. 14, 114, 122. Ejusd. de Ira lib. I, cap. 13.

T. Lucretii Cari de rerum natura, lib. III, v. 674 sqq.

Aetiologia Ebrietatis.

Causa proxima Ebrietatis eadem fere quae ipsa huius morbi indoles, est enim nimia cerebri nervorumque irritatio.

Causa remota autem in spirituosorum vel narcoticorum usu immodico latet, quo nimia haec systematis nervosi irritatio enascitur. Ex ista autem nimia irritatione corporis et animi debilitas in Ebriis obvia consequitur. Primum ergo spirituosorum et narcoticorum

usu irritabilitas organorum augetur non diminuitur, nonnulli quod physiologi veteres item recentissimi e. g. *Gautier*, contenderunt; tum autem, nimia irritatione, illa deprimitur, quod celeberr. *Brown*, 1) doctiss. *Weikard* 2) multique alii jam pridem docuerunt. Omnis autem spirituosorum effectus si vires modo deprimere ac mitigare videtur, inde evenit, primum quia effectum, nimiam scilicet irritationem, non observamus, unde secundarius effectus pro primario facillime habetur. Saepius enim organorum teneritas aut magna abundantia irritamenti accuratiorem observationem impediunt, stadium irritationis quia ita contrahunt, ut ex toto deesse videatur. 3) Unde patet, nonnullos potantes protinus incunte Ebrietate debilitari posse. Quamquam autem effectum spirituosorum in organismum humanum sat novimus, explicandi tamen illius facultate destitui-mur. Latet enim in obscuro, spirituosae an magis via chemica an dynamica nos afficiant, et qualis sit status ille irritationis ad quem nervos intendunt. Primum enim nervi oris et oesophagi, tum autem ipsius ventriculi afficiuntur. Nervorum autem connexu, praecipue-

1) v. *Brown's* System von Pfaff bearbeitet, S. 126. 752.

2) v. *Weikard's* Entwurf der einfachen Arzneikunst. S. 196.

3) v. *Alex. v. Humboldt* Versuche über die gereizte Muskel- und Nervenfaser 1797. 2ter Th.

que nervo vago, ventriculi affectio ad Cerebrum propagatur et totum denique corpus per consensum affligitur. Celeberr. et doctiss. *Alex. ab Humboldt* quaestionem proponit: Alcohol anne peculiari mixtione, ex o, 54. Oxygenii ceterisque Carbonii et Hydrogenii inebriandi habeat facultatem? anne calor ille internus, usu spirituosorum enatus, effectus sit acceleratae materiae organicae resolutionis? anne denique ex nimia processus vitalis acceleratione elementorum consumptio atque totius organismi torpor exoritur? 1) Ad has autem quaestiones, quatenus a natura ipsa confirmari videntur, nihil certum respondere licebit, nisi ante de nervorum agendi ratione generatim edocti erimus.

Ad causas *occasionales* ergo transeamus, de quibus, omissis hypothesibus, experientiam solam consulamus. Sunt autem causae Ebrietatis occasionales eadem quae ipsius potationis, quia potando quaevis Ebrietas incipiat necesse est. Aut physicae sunt aut psychicae. Illarum prima *Sitis* est, cupido aliqua a physiologis male adhuc illustrata, ex ventriculi et deglutitionis organorum siccitate inprimis oriunda. Saepissime quidem causam occasionalem Ebrietatis illa praebet *Sitis*, quae cum lingua arida post animi affectus et pathemata in rudibus atque incultis consequitur, unde post rixam facile spirituosus se inebriare solent. 2) — Alia

1) v. *Humboldt* l. c. S. 349 und 350.

2) v. *Vering* l. c. p. 70.

causa Ebrietatis in *dolore* aliquo corporis vel animi latet, cujus sopiendi aut infringendi causa, multi spirituosos hauriunt sed deinde modum in iis excedunt. 1) — *Diaeta vegetabilis* chemica quasi ratione proclivitatem ad spirituosos capiendos movet. Experientiss. Dr. Rolfs, Bremensis, per duos fere menses sola poma cruda prohibens capiens, insuperabilem spiritus vini cupiditatem se expertum esse asserit, antea quum nunquam fere spirituosos concupisset. Vegetabilia irritabilitatem ejus depresserunt, pulsumque ad 45 ictus per sexagesimam horarum partem redegerunt, functionibus animi contra profuere. In animalibus quoque, vegetabilibus quae solummodo vescuntur, spirituosos maxime sunt efficacitatis, plantisque ipsis ex toto contraria sunt. 2) — *Torpor* vel *lassitudo* corporis ad incitandum illud potibus spirituosos invitat, itaque Ebrietatis causam occasionalem facile praebet. Unde fit, populi phlegmatici frequentius ut inebriantur quam sanguinei et cholericus, Anglici frequentius quam Franco-Galli. Qui autem Typho laborant haud raro vinum ex eadem ratione petunt, — *Frigus* porro causis occasionalibus Ebrietatis accensendum est, nam spirituosos devincitur, quorum ergo in septentrionalibus major consumitur quantitas quam in

1) v. Brühl: Cramer über die Trunksucht. Berl. 1819. S. 8.

2) v. Humboldt l. c. p. 347 et 351.

australibus, unde in Russia et Suecia frequentior Ebrietas quam in Italia reperitur. — Psychicarum causarum saepissime primum locum tenet: *Imaginationis vis*, quae cum Ebrietate augeatur, celeberrimi quoque poetae spirituosos amaverunt. Quod Anacreonte et Ovidio imprimis probari videtur, quorum illum (Pausania teste, libro 1.) Athenienses semper ebrium et cantantem depinxerunt, hic autem in Libr. Tristium V. 3. illius diei mentionem facit, quae Romae Bacchum celebrare soliti sint poetae. Et nostris quoque temporibus magis quidam Germanorum poetae poculorum cupiditate capiuntur, raro tamen gravius, saepissime levius Ebrietati indulgent. Aliam potandi et inebriandi causam desperatio vel moeror vel animi de eodem objecto longa nimisque cogitatio praebet, quae si animum torsit ad refectionem invitare solet. 1) Quare et sapientissimi viri interdum in poculis oblectamenta quaerunt, vel ut salutem corporis firman, vel morbis expediantur, siquidem Ebrietas (Justus Lipsius ut expertus est 2) morbis quibusdam scilicet melancholicis et frigidis medetur. 3) Frequentissima denique causa occasionalis psy-

1) Hoffbauer Untersuchungen über die Krankh. der Seele 2c. 1ster Theil. S. 24.

2) v. Commentar. in Senec.

3) v. Keil Rhapsodien über die Anwendung der psych. Curmethode auf Geisteszerrüttungen. Halle 1803. S. 104.

chica Ebrietatis est *neglectus culturae animi nimiaque eorum cupiditas quibus sensus oblectantur*, quorum illecebris homo irretitus, libidini magis quam intellectui et rationi morem gerens altioribus delectamentis neutiquam proclivis est. Quibus omnibus Ebrietatis causis eam novissime adjicere licet, qua homines scelerum cupidi *de industria* se inebriant, facinorum facilius committendorum et excusandorum causa, quae quidem exempla, quamvis rarissima tamen eveniunt.

Prognosis Ebrietatis.

Prognosis hujus morbi optima esse consuevit, nam rarius quisquam ex Ebrietate moritur, et si quis moriatur, non causa proxima sed occasionalis mortis illius ex Ebrietate repetenda est. De Ebriis ergo ceterum sanis et robustis nil plerumque timendum, quia eorum morbus nulla curatione adhibita et sine noxa morbum subsecuta, ipsa natura solvitur. Dubia autem vel mala erit Prognosis si e constitutione Ebriorum aliisque causis concurrentibus minus aut majus vitae periculum Ebrietate parari recte colligimus. Inde Ebrietas aetate

proveciorum praecipue qui habitu apoplectico praediti sunt, semper dubium admittit praesagium, quia adaucto ad caput sanguinis affluxu, insultus apoplecticus juvatur. In teneris quoque infantibus Ebrietas, vel quaevis spirituosorum assumptio facillime inflammationem ventriculi brevique tempore ipsam mortem provocat. Doctissimus ille et experientissimus *Berends*, Professor Berolinensis, exemplum memoriae prodidit, quo infans tener tenuique valetudine, parentum incuria duas circiter drachmas Spiritus Melissae assumpsit, unde sanguinem vomuit, nonnullisque horis praeterlapsis diem obiit supremum. Sectio autem post mortem ventriculum maxime inflammatum sanguinisque extravasatum in illo ostendit. Nec in illis Prognosis mala vel dubia, qui nervorum debilitate laborant, nam facillime illis inter et post Ebrietatem Epilepsia aliique morbi spasmodici superveniunt. In nosocomio Caritatis Berolinensi epilepticus fuit, qui tum solum convulsionibus laboravit, quum spiritum vini assumserat, quem si repudiavit, bene habuit. Inebriati magno frigore objecti sopore capiuntur, et ex facili gelu consumuntur, quare ne in somnum incidant, quam maxime cavere oportet.

Qui autem saepius crapulam subeunt et ex potatorum numero habendi sunt, rarissime vitam et sanitatem in longum extendunt, sed multis iisque gravioribus morbis ex hoc spirituosorum abusu implicantur. Primum enim organa digestionis eorum debilitantur, tum ipsum cerebrum ceterumque systema nervosum afficiuntur, un-

de membrorum tremor, contractiones, paralyses, hydro-
pes et Atrophia, ipsius animi affectiones, Melancholia,
Mania chronica, Amentia, Fatuitas 1) multique alii
morbi exoriantur, quorum quia singulorum mentio-
nem hic loci facere nequimus, auctores sequentes in
consilium adhibeantur velimus:

Tissot Abhandlung über die Nerven und deren
Krankheiten, übers. v. Ackermann. Leipz. 1781. 2ter
Bd. 1ster Th. Cap. 8. S. 40 u. folg.

Mich. Savonarolae libellus sing. de Arte confi-
ciendi aquam vitae simpl. et compositam etc. Haganoae
1532. Cap. 12. pag. 41 et seq.

Vering l. c. p. 66.

Paracelsi Opera. Libr. 9. Tractat. 1. Cap. 5.

Kaulen über den diätet. Gebrauch des Brant-
weins. (geg. Hufeland) Cöln 1803.

Hufeland Makrobiorik. 1798. 2ter Thl.

Hufeland über Vergiftung durch Brantwein.
Berlin 1802.

Lechum Geschichte der Wirkungen des Brant-
weintrinkens 1720.

Kruft Diss. de abusu spirituosor. et morbis ab eo
provenientib. Erford 1798.

Vogel Diss. de nonnullis parentum deliciis in mor-

1) In Anglia frequentissimam morborum animi
causam Ebriositatem praebere Willan monet. v. Dict.
des Sciences medic. Art. Ivrognerie, p. 270.

bos infantum plerumque degenerantibus. Gött. 1767.
pag. 10.

Schuurmann Diss. de effectib. liquor. Spirituos.
in corp. human. Harderov. 1791.

Rush Medical Inquiries. Vol. II. n. 2.

Faust im Reichsanzeiger 1801. n. 15, 16.

de Pré Diss. de usu et abusu spir. vini. Erf. 1720.

Garn medicin. Aufsätze, 2te Samml. n. 10.

Fothergill Essay on the abuse of spirituous li-
quors. Bath. 1796.

Belehrung des Churf. Sächsischen Sanitätscolle-
gii von dem großen Nachtheile, welcher aus dem Miß-
brauche des Brantweins für die Gesundheit und die
Seelenkräfte entsteht. Dresden 1796.

F. A. Carus nachgelassene Werke. 2ter Theil.
Leipzig 1808. S. 271.

Cox prakt. Bemerkungen über Geisteszerrüttung.
Mit Beilagen über die Ausstellung von Zeugnissen u.
Gutachten in Fällen von Wahnsinn. Aus dem Engl.
v. Keil. Halle 1811. S. 227 und folg.

Nichow von dem Laster der Trunkenheit.

Pöfller die neuesten und nützlichsten prakt. Wahr-
heiten und Erfahrungen für Aerzte und Wundärzte.
3ter Band. S. 183 und folg.

Pegner Beobachtungen über die giftartige Wir-
kung des Brantweins (in Rausch Memorabilien der
Heilkunde. 2tes Bändchen 1818.)

Pl Aufätze u. Beobachtungen aus der gerichtl.

Arzneiwissenschaft. 3te Sammlung. Berl. 1785. S. 213 u. 214. — 4te Sammlung. S. 188 und folg., und S. 190.

Encholin Handbuch d. Kriegs-Hygiene, a. d. Russ. übers. v. Kilian. Leipz. 1818. S. 131.

Lair sur les combustions humaines à Paris, l'an VIII., übers. Hamburg 1801.

C. v. Wühl-Cramer über die Trunksucht und eine rationelle Heilmethode derselben. Berl. 1819.

Seneca Epist. 95.

Büttner auct. Unter. Cas. 54, 55 u. 76.

Pol Magazin der gerichtl. Arzneikunde. Bd. V. Cas. 15, 16, 17.

Bonet sepulchr. Lib. I. Sect. XI. Additamenta; Libr. II. Sect. VII etc.

Lieutand hist. anat. med. Tom I. Obs. 575, 624, 636, 655, 741 etc.

Haen Heilungsmethode. Band IV. Theil VIII. Cap. 1. S. 2. Pag. 202.

Stoll ratio medendi. P. III. pag. 377, 380, 385.

Hufeland's Journal der prakt. Heilkunde. Bd. I. S. 325.

Sammlung auserlesener Abhandlungen für prakt. Aerzte. Bd. 25. St. I. S. 11.

F. Hoffmann med. rat. syst. Tom IV. P. IV. Cap. XII. Obs. VI.

Transactions of the association of Fellows and Licentiates of the King's and Queen's College of

Physicians in Ireland. Vol. I. 1817. (Mediz. Chirurg. Zeitung vom 2ten August 1819 Nr. 61.

John Armstrong Practic. Illustrations of Typhus fever and other febrile and inflammatory diseases. sec. edit. 1818. (Gött. gelehrf. Anz., 114tes Stück, 1819. S. 1141.)

Roose medicinische Miscellen, herausgegeben von Formen. Frankf. a. M., 1804. S. 177 und folg.

Medela Ebrietatis.

De Medela Ebrietatis pauca tantummodo monenda erunt, plerumque enim nulla omnino requiritur curatio, quia ipsa natura morbum solvit. — Interdum tamen ad mitiganda ejus symptomata morbos a auxilio medicorum opus est. Tum si nulla evacuationis contraindicatio, materiam peccantem exauriamus, effectum simul cum causa tollamus. Remotis autem sordibus si affectiones aliquae, torpor nempe, capitis dolor, nausea, aepsia remanent, incitantia mitiora, aer frigidus, potiones acido carbonico nuptae, cibi salsi et paululum etiam spiritus vini vel aetheris acetici adhibeantur, ventriculi irri-

tabilitas diminuta ut sensim ad normam reducatur, viresque totius corporis excitentur, cui autem indicationi somnus quoque valdopere respondet.

Ad mitigandam et praecavendam Ebrietatem plures plura commendarunt, quas tamen hic prateremus. v. Hufeland Journal der prakt. Heilkunde. Bd. XI. S. 190. Berl. 1800.

Hoffbauer Untersuchungen über die Krankheiten der Seele 10. 2ter Thl. S. 212 und 215.

Brühl-Cramer l. c.

Plutarchi lib. I. Symposiacorum, quaest. 6.

Theophrasti lib. II. Hist. Plantar.

Hippocratis lib. IV. de ratione victus.

Ger. Jo. Vossii de Theologia gentili, Francof. 1668, 4, lib. V. cap. 20. p. 94. — cap. 19. p. 93

Quae de Ebrietate in Medicina forensi consideranda veniant.

Ebrietatem morbum esse animi et corporis supra diximus; nec tamen ista ad medicum tantum sed etiam

ad Juris-Consultum se refert; saepius enim quaeritur: an quae commisit Ebrius imputatione digna sint, nec ne? Nos quidem vix dubitamus, exempla dari, quibus nulla Ebrii imputatio sit; quae quamvis rara sint, bene cognoscantur, necesse est. Alia nobis occurrunt exempla, quibus rei, quamquam Ebrietate oppressi, flagitia committerent, imputatione tamen ex toto digni videntur; alia denique, ubi poena illorum propter Ebrietatem mitiganda est. Varius autem Ebrios mulctandi modus diversum statum amplectitur, quo illorum mens in committendis facinoribus detinebatur; quem mentis statum ut Juris Consulto, medicorum auxilio, curiosissime disquirant tum ipsa natura tum jus criminale flagitant.

Primum quidem, reo aliquo dijudicando, haud raro quaestio obtruditur: *an ille delictum commissurus inebriatus fuerit an minus?* Quod si fatetur, probatum opus est, — si negat aut ignorat, veritatem eruere oportet. Difficillima tamen plerumque disquisitio, quippe quae status præterlapsi sit, ex signis praesentibus vero nihil colligi queat. Verumtamen his regulis observatis adjuvari illa videtur:

- 1) de reo exploretur: an de facto. num ante, signa externa Ebrietatis exhibuerit? Quorum signorum praecipua erunt: Incessus temulentus et vacillans, collapsus, oculorum adaspectus languidus vel rigor, vis muscularis diminuta vel per breve modo tempus adaucta tum autem ex toto sublata, linguae balbutiens, sensuum facultas alienata, visus nempe

et auditus obtusi, facies denique haud naturalis, ructus, spirituosorum odor etc.

- 2) an alia Ebrietatis signa loquendo et agendo præbuerit, e. g. an plura aliaque locutus sit quam sobrius solebat; an pauciora? an quæ proferebat inter se responderint et sana fuerint? anne imaginationis vi ablati sit? an visu depravato laborarit, ut res promiscue viderit, solem meridianum cum luna confuderit? 1) anne libidinosior lascivior et impudicior solito fuerit? post facinora commissi gravi somno captus sit, multumque sudaverit et difficillimus e somno excitatu fuerit?
- 3) an si prius Ebrius fuit eadem Ebrietatis specie, nociva scilicet seu activa laborarit, an tranquilla et passiva? nam minime probabile videtur, illum qui semper antea inter Ebrietatem tranquillus et passivus fuit, nunc facinora commisisse.

Quæ symptomata si ab iis affirmantur, qui reum quo die facinus commisit circumdederunt, magna cum probabilitate judicare licet, illum re vera inebriatum fuisse, quod certitudinis fere speciem attingit, si constat, hominem, ante quam delictum perpetravit, vel majorem vel minorem spirituosorum vim hausisse.

Secunda Juris Consultorum quæstio erit: *an Ebrie-*

1) v. Plateri *Observ. libr. I. p. 40.* — Krüger *Wahrnehmungen. S. 53*

tas ipsa an alius status quidam animi morbosus causam suppeditarit, qua ad facinus edendum reus impelleretur? Saepius enim rei etiamsi Spirituosus oppressi, alio animi morbo simul laborarunt, Mania vera, furibunda et transitoria, aut Melancholia quadam occulta, quod imputationis causa bene scire diligentissimeque discernere oportet.

Ebrietas si cum vera Mania complicatur, homo iis obnoxius, non solum Ebrietatis sed etiam Maniae signa offert. Quorum autem utriusque morbi symptomatum cum plurima sint similia, pauca tantummodo habemus, e quibus Ebrietatis cum Mania complicationem cognoscere possimus. — Haec reorum inter Ebrietatem Mania plerumque furibunda est, a simplici autem furere Ebriorum eo differt, quod prædisposita est et aliam quam Ebrietatem causam agnoscit, Ebrietas autem non nisi causa ejus occasionalis habenda est, ita ut Mania illa, quamquam occulta, jam antea tamen adesset, inter Ebrietatem modo erumperet. Haec etiam Mania, quia vera est, non in affectu quodam adaucto latet, nec nimia quadam libidine, sed causa ex toto occulta enascitur et in ipsius animi indole morbosa sita est. 1) Furor autem Ebrios nunquam incedens, ex causa evidenti cooritur, affectu nempe aliquo, ira vel vindictae cupiditate, libidine, nimia insolentia vel aliis animi pa-

1) v. *Aut. Aufsätze und Beobachtungen aus der gerichtlichen Arzneiwiss. 4te Samml. S. 121.*

thematibus. 1) Isto furore qui laborant Inebriati ad cupidines explendas aut affectus mitigandos facinora committunt, quae illegitima esse ipsi bene vident, quorum autem sequelas in Ebrietate plerumque ignorant. Illorum status idem fere est qui hominis alicujus ad furorem usque irritati, nisi quod spirituosius assumptis furor gravior reddi solet. In vera autem Mania furibunda Ebrios superveniente, nec causam ullam nec conscientiam facinoris habent furibundi, instinctu quasi coeco, brutorum instar, caedem patrant, et praeterlapso insultu maniaco scelera a se commissa ex toto ignorant. Ebrii autem si furore capti, scelera commiserunt, ad sobrietatem redacti, plerumque illorum conscientiam etsi minimam habent. Exploraturi igitur, an Ebrius facinora commiserit furore simplici seu affectu quodam adaucto, an verae Maniae furibundae et transitoriae insultu, haecce consideremus necesse est:

- 1) an nunquam prius Mania furibunda et transitoria reus laborarit?
- 2) an nulla inter Ebrietatem causa fuerit evidens furoris facinorisque commissi? Si enim Ebrius rebus fortuitis imprimis aliis hominibus ad quemdam animi affectum, iram vel furorem, itaque ad scelus perpetrandum irritabatur, non fuit Mania vera

1) v. Vinet Abhandl. über Geistesverirrungen. M. d. Franzöf. von Wagner, 1801. S. 166.

qua laboravit, quippe qua tum demum oppressus esse videtur, si nullo consilio, nullo animi pathemate, nec ira nec cupidine ad facinus edendum inductus est.

- 3) an post facinora commissa eorum recordatio vel nulla vel minima sit reo? nam si nulla est, magna cum probabilitate vera Mania furibunda conflictabatur.
- 4) an facinora commissa majores et longiores requirant corporis vires, quam Ebrius quisque etsi furore captus, praestare possit? tum enim reus magis Maniacus furibundus quam inebriatus fuit.

Reliqua argumenta e quibus cognoscere licet, an facinus inter furorem Ebriorum an inter verae Maniae furibundae insultum commissum sit, hic loci exponi plane nequeunt, nam in quovis exemplo singulari variant, medici autem rationalis et ingeniosi est, unumquodque exemplum ex singularibus ejus judicare criteriis. Summi autem momenti erit medici arbitrium, nam si reus inebriatus, solo furore facinus commisit, imputatione quamquam leviori dignus est, si autem inter veram Maniam furibundam perpetravit, imputatio in eum sicut in quemvis Mente captum nulla ut cadat lex criminalis jubet. Exemplum status complicati militis cujusdam simul inebriati et maniaci, de illoque Hornii, experientissimi maximoque ingenio conspicui Professoris Berolinensis arbitrium vide in ejusdem ephemeridibus inscriptis: *Archiv für mediz. Erfahrung*, 1817. Januar.

und Februar-Heft. S. 129 und folg. — Aliud etiam exemplum viri falso Maniae incusati, vereque sola Ebrietate et violentis animi affectibus ad mulierem vexandam inducti, vide in: *Phil. Aufsätze u. Beobachtungen aus d. gerichtl. Arzneiwiss. 7te Sammlung, 1791.*

Alias Maniae species, quibus nonnunquam complicatur Ebrietas, quia chronicae sunt facilesque cognitae hic prætereamus. Ante Ebrietatem jam affuerunt vel postea permanent, ut vix et ne vix quidem ignorari possint.

Quod ad Melancholiam, quacum, si occulta minusque exculta est, confundi et complicari potest Ebrietas, maximi quidem momenti erit inquiri: Ebrius an Ebrietate an Melancholia captus facinora perpetraverit. Status autem alter morbosus ab altero eo discrepat:

- 1) quod, etiamsi Melancholia ante scelus commissum nunquam apparuerit, semper tamen homo proclivitate quadam ad Melancholiam imbutus fuit, animi scilicet propensitate aliqua peculiari ad unum idemque argumentum, idea quadam fixa ex actionibus verbisque ejus conspicua. 1)
- 2) quod Melancholicus non tanto cum affectu nec furore quanto Ebrius, nec post irritationem animi vel ira vel cupiditate vindictae vel aliis pathematibus provocatam, sed magis de consilio, sceleris-

1) Hebenstreit Anthropologia forensis. Sect. II. Cap. 4. §. 22.

que conscientia, depravata modo rationis facultate, vel fanatismo incredibili scelera perpetrat. Quamquam enim Melancholicis sicut Ebriis facinoris committendi consilium non deest, quod in Maniacis contrarium videmus, Melancholici tamen ad exsequendum illud consilium alii utuntur auxiliis, longius scilicet tractis et cautioribus quam Ebrii, qui cum judicio ex toto fere careant, modum agendi eligere nequeunt sed quasi ex improviso coeptum peragunt.

- 3) quod Melancholici post scelus commissum hujusce poenitentia nulla aut alia moventur quam qui Inebriati fuere. Hos enim eorum quae commiserunt magis et sincerius poenitet quam Melancholicos, qui semper ideam illam fixam facinorisque consilium servantes, facilius quae perpetraverunt, excusant aequoque animo ferunt; aut si ex toto improbant, insolito eoque haud naturali modo faciunt; quod autem melius ipsa experientia quam verbis illustratur.

Reliquorum Ebrietatis et Melancholiae criteriorum externorum, quibus altera ab altera distinguatur, quia nota sunt, nullam hic loci mentionem faciamus. Adjicisse sufficiat: si delicti, etsi inter Ebrietatem commissi, cum idea aliqua fixa reorum connexus quidam intelligitur, vix ullum dubium esse, quin sola Melancholia, non Ebrietate, illud perpetratum sit. Rarior tamen Ebrietatis cum Melancholiae quam cum Maniae insultu in rebus

complicatio vel confusio, status maniacus cum Ebrietati similior videatur quam melancholicus, ineunte scilicet Ebrietate, qua omnes et corporis et animi vires nimium irritantur et augentur. Quando autem torpore opprimuntur Inebriati, Melancholicos magis adaequant, quo tamen statu ad perpetranda facinora minus vel minime idonei sunt.

Tertium animi morborum genus, Fatuitatem nempe, Philosophi agnoscunt, quae etsi cum Ebrietate complicitur, nullo modo cum illa confundi potest, quum neque transitoria sit, neque subito exoritur. Attamen saepius nimia diuturnaque potatione enascitur, quod si sit, major potatoribus sobriis quam Ebriis esse consuevit.

Quoties denique pensitatis omnibus Ebrietatis Morborumque animi criteriis, non clara est certitudinis lux: reus ubi facinus commisit, an verus maniacus vel melancholicus an modo Ebrius fuerit, in custodiam detur, ne spirituosus quidquam capiat, et si capit, diligentissime observetur, facile an difficile, levius an gravius inebrietur, an quidem eodem furore inter Ebrietatem capiat, quo facinus commisit, an nullo omnino etc. 1) Si autem sine ulla spirituosorum assumptione Maniae aut Melancholiae in custodia insultu laborat, (quem non simulatum bene agnoscimus) magna probabilitatis spe-

cies esse videtur, tum etiam maniacum aut melancholicum fuisse reum, facinus quum commiserit. Reputetur autem: insultusne Maniae aut Melancholiae, quo in custodia conflictatur reus, causa aliqua occasionali et novissime superveniente, v. g. nimia facinoris poenitentia vel desperatione, an contra causa quasi coeca provocatus sit? Sed haec Juris Consultorum Medicorumque prudeetiae committimus.

Alia nobis obtrudetur quaestio: *omnes Ebrii, facinus aliquod perpetrantes; nec alio animi morbo, Mania aut Melancholia aut Fatuitate laborantes, an in uno eodemque animi statu versentur?* quod omnino inficiari oportet, quum animi facultates nec semper eadem nec eodem gradu Ebrietate alienentur. Sunt enim Inebriati, lique plurimi, qui nunquam conscientiam subjectivam amittant, etiamsi objectiva careant. Illa autem si amittitur Ebrietas gravior et Ebrius magis mente captus est, quam si modo ea ignorat, sensus externi quibus afficiuntur. 1) Qui autem Ebrius conscientia sui ipsius ex toto destituitur, facinoraque committit,

1) huiusmodi exempla vide: Meil Rhapsodien etc. Halle 1803. S. 72.

Rauchart allg. Repertorium für die empir. Psychologie. Bd. I. S. 108 und 110.

Hoffbauer Untersuchungen über die Krankheiten der Seele. Halle 1803. 2ter Th. S. 40.

1) v. Pfl. I. c. 3te Sammlung. S. 214.

minus imputatione dignus mihi videtur, quam qui inter Ebrietatem conscientia subjectiva usus, solis animi affectibus sensuumque fallacia ad facinora perpetranda inducitur. Illius enim libera voluntas fere nulla, huius autem illaesa etsi animi affectibus abrepta. Primum autem in reo dijudicando, voluntas num ei fuerit nec ne exquiritur. Quod ex auxiliis cognoscitur, quibus reus inter Ebrietatem ad committenda facinora usus est, quae si consilii alicujus machinationi respondent prudenterque delecta sunt, non nisi duce voluntate reum peccasse facile quisque intelliget. Caruit autem libera voluntate si auxilia adhibita perpetrato facinori minime convenire et nullam fere delicti conscientiam nec consilium habuit; quae si ita sunt, vel coeco modo furore vel casu fortuito facinus commisit. Voluntas autem si inter Ebrietatem adfuit, distinguendum est, quanta adfuerit, an iudicio illaeso, nec ne. Siquidem non eadem ratio videtur, an quis Ebrius non solum actionem illegitimam verum etiam sequelas ejus molitus sit, hae quia imputatione digniores esse possunt quam illa. Qui autem Ebrius iudicio laeso laborat, actionis alicujus, etiamsi legitimam aut illegitimam agnoscat, sequelas tamen ignorare potest, quarum ergo imputatione dignus evadere nequit. Quanta autem iudicii in voluntatem et conscientiam, tanta quoque intellectus, memoriae et imaginationis in iudicium vis. Memoria imprimis et intellectus inter Ebrietatem intereunt, sensuum facultas depravatur, imaginationis vis luxuriat, iudicium diminui-

tur. Quibus autem animi facultatibus affectis, conscientia, ratio et libera voluntas facile alienantur. Quae quidem ex hisce facultatibus quantumque in quovis Ebrietatis exemplo alienentur a medico forensi et Juris-Consulto exactissime exquiri oportet. Exemplum pro varia Ebrietatis specie, pro causis internis et externis variant, non solum pro gradu Ebrietatis, celeberr. Hoffbauer ut contendit, gradus enim re vera nulli, interdum quia ineunte Ebrietate alii iisdem symptomatibus laborant, quibus alii florescente afficiuntur, quod si varios Ebrietatis gradus statueremus fieri non posset, nisi priores gradus posterioribus semper antecesserint.

Errant ergo qui putent, Ebrietatem semper eandem esse, vel modo gradu differre, facinoraeque inter eam commissa semper tantundem imputabilia esse, vel qui sententiam rogent: Ebrietatem nunquam poenam delicti mitigaturam, quod Anglorum lex criminalis 1) et jus el. Bruns. Lun. jubent. 2) Contra nimium indulgere mihi videntur, qui Ebrietatem semper poenam facinorum inter eam commissorum mitigare vel tollere iudicent, nullo examini praemisso, quam Ebrietate captus

1) v. Cox Pract. Bemerkungen über Geisteszerstörung, a. d. Engl. v. Bertelsmann. Halle 1811, S. 227.

2) v. Meisterei Principia Juris criminalis Germaniae communis. Edit 4. Götting. 1802, §. 117.

fuerit reus, quatenam ejus animi functiones, quantumque inter Ebrietatem alienatae fuerint. In examinando autem Ebriorum animi statu praecipue exploretur: status hominis Ebrietatem antecedens s. normalis, quanta vi rationis et judicii inter sobrietatem gavisus sit, „nam cujusque morbi tanta est magnitudo, quantum a naturali statu recedit, quantum vero recedat, is solus novit, qui naturalem habitum ad amissum tenuerit.“ Qui enim sobrii jam debilitate quadam judicii vel rationis laborarunt, si inebriantur majori harum animi facultatum vi uti nequeunt, contra magis iis destituuntur, quare actionum sequelas minus quam alii praevidere possunt et leviori poena digni erunt, quam qui judicii sagacitate et magna rationis vi praediti sunt. Quorum autem imaginatio inter sobrietatem quoque nimia fuit, intellectumque superavit, spirituosius assumtis, facilius ad facinora perpetranda inducuntur, quam qui prudentes et ex toto sanos se gesserunt, unde patet illorum culpam minorem seu leviolem quam istorum habendam esse. 1) Idem dictum erit de memoria, aliisque animi facultatibus, quae si jam inter sobrietatem a naturali statu reces-

1) quod tamen lex Borussiae reprobatur; v. *Allgem. Landrecht für die preussischen Staaten. Titel III. §. 24.* „Bei der Zurechnung der freien Handlungen nehmen die Gesetze auf die eigenthümliche Beschaffenheit der Geisteskräfte dieser oder jener bestimmten Person keine Rücksicht.“

serunt, Ebrietate magis alienantur et ad delicta committenda Ebrium permovent. Sed culturae quoque gradus in reo dijudicando explorandus est, nam si rudis, majora inter Ebrietatem facinora et leviori tamen culpa committere potest, quam si cultus doctusque est.

De imputatione Ebriorum leges Rossicae quae jubent vide:

Уставъ Благочинія, штат. 256. (Polizeiordnung, §. 256.)

Уставъ Военскій. арт. 11, 12, 41, 42, 43.

Уставъ Морской. кн. IV. гл. I. — кн. V. гл. 2, отд. 26, 30, 31.

Указъ 1784. Марта 10.

Alia porro de Ebrietate in Medicina forensi consideranda veniunt, quorum tamen hic loci mentionem facere nequimus. Nil ergo superest, nisi lectorum indulgentiae Dissertationem nostram commendare.